

ARKITEKTURMUSEETS VÄNNER

Föreningen för byggnadskonstens främjande

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2009

Vänföreningen har genomfört följande evenemang, studiebesök och resor

Den 22 januari

Visning av UNGDOMSBOSTÄDER I HÖGDALEN. På en svår trekantig tomt längs T-banan har byggts ett färgstarkt bostadshus med 78 små ungdomsbostäder. Husets fasad har olika karaktär. Mot T-banan finns inglasade loftgångar där den inre korridorväggens djärva polykroma färgsättning syns genom glasfasaden. Gårdsfasaden däremot är av sinuskorrugerad betong dekorerad med tätt sittande små lackröda balkonger med räcken av glas. Trots att det handlar om ett lågbudgetprojekt har byggnaden hög finish. Huset är ritat av Scheiwiller Svensson Arkitektkontor, ciceron var Ari Leinonen. För föreningen Ulf Melander. 15 deltagare.

Den 3 februari

SAMTAL STOCKHOLM – debattkväll. Stockholm genomgår en ständig förändring. Just nu byggs invid Centralstationen ett mycket stort konferenshotell; för nya Citybanans entré vid Vasagatan planeras ett mycket högt markerande hus. Staden och Statens Fastighetsverk studerar ur olika aspekter hur området mellan Sergels torg och Gustaf Adolfs torg kan förvandlas positivt och dessutom öka i volym. Samtidigt har ett förslag presenterats hur Kungsholmen bättre kan knytas till cityområdet och Sergels torg genom en förbindande länk från Klarabergsgatan till Norr Mälarstrand. Särskilt inbjudna var White arkitekter, Statens Fastighetsverk, Stadsbyggnadskontoret och Mikael Askergrén. För föreningen Carl-Gustaf Hagander och Karin Winter i samarbete med Arkitekturmuseet. Fri entré, välfyllt i Auditoriet på Moderna Museet.

Den 21 februari

Visning av STOCKHOLM SLOTT – VÅNINGARNA. Av Slottets mer än 600 rum fördelade på sju våningar fick nu föreningens medlemmar tillfälle att se de allra praktfullaste, de så kallade våningarna, under sakkunnig ledning av Göran Alm, fil. dr. och chef för Bernadottebiblioteket. Slottet – byggt 1690-1708 och 1721-1754 efter ritningar av Nicodemus Tessin den yngre i barockarkitektur – är till formen gestaltat som ett romerskt palats. För föreningen Ulf Melander. 41 betalande.

Den 17 mars

THAM & VIDEGÅRD ARKITEKTER. Föreningens medlemmar hade nu tillfälle att bekanta sig med de senaste Kasper Salin-pristagarna, arkitektduon Bolle Tham och Martin Videgård. Förutom Kalmar konsthall berättade de om andra projekt ur sin produktion sedan starten 1999. Genombrottet var en faluröd villa med en oregelbunden fönstersättning utanför Västerås som nominerades till Träpriset 2004. De har ritat bostadsområden, typhus och fritidshus, men framför allt villor. På ritbordet finns nu nya Arkitekturskolan vid KTH, ett nytt museum i Malmö, en förskola vid Telefonplan, flerbostadshus i Sundbyberg, några villor och sommarhus samt möbler och belysning

som ska visas på möbelmässan i Milano 2010. Lokal Tekniska nämndhuset. För föreningen Ulf Melander. 33 betalande.

Den 1 april

SAMTAL STOCKHOLM - VÄSTRA CITY. Samtalen om Stockholm fortsatte. Efter tidigare samtal om Slussen och Cityområdet stod nu Västra City i fokus, det vill säga den planerade överdäckningen av spårområdet norr om Centralstationen. Här prövar fastighetsägaren Jernhusen möjligheterna att utöka City med höga hus och kanske plats för en ny opera. Jernhusen inledde med en beskrivning av sitt projekt. Stadshistoriker Nils Ahlberg presenterade en kulturmiljöanalys och Stadsbyggnadskontoret kommenterade situationen. För föreningen Carl-Gustaf Hagander och Karin Winter i samarbete Arkitekturmuseet. Fri entré. 55 åhörare i museets hörsal.

Den 21 april

Visning av bostäder vid LUMAFABRIKEN. Fabriken skapades 1929-1930 av arkitekterna Artur von Schmalensee och Eskil Sundahl från KFAI på uppdrag av Kooperativa Förbundet. Byggnaden var avsedd för glödlampstillverkning och anses idag vara ett av funktionalismens viktigaste byggnadsverk i Stockholm. Området är idag K-märkt men delar av det omvandlas med hjälp av Thomas Eriksson Arkitekter till lägenheter. Samtidigt byggs även radhus vid strandkanten. Lägenheterna får enorma takhöjder och stora fönster vilket skapar en alldeles speciell atmosfär. Föreningens medlemmar fick nu chansen att få se delar av området under guidning av Martin Hildebrand. För föreningen Susanne Hallmann. 44 betalande.

Den 8-10 maj

Resa till OSLO OCH NYA OPERAN. Genom Sverige till Oslo med tåg med intressanta besök i nya byggnader i Oslo centrala delar och möjlighet att se en operaföreställning. (Vissa hade samlats redan den 5 maj på KB Audiovisuella medier på Karlavägen för att gemensamt se NRK:s fina dokumentärfilm om Operans tillkomst.) På tåget kunde man ta med sig pic-nic-korg eller beställa lunchpaket från tågets Bistro i förväg. I Oslo rörde vi oss till fots på korta avstånd i centrum eller med T-bana. Vi började med ett besök i det ombyggda Gyldendalshusets storslagna interiör, ritad av Sverre Fehn 2007, vidare till Nasjonalmuseum-Arkitektur i Gamla Börshuset av Grosch från tidigt 1800-tal, ombyggt och med ny tillbyggd utställningshall av Sverre Fehn 2008, där en stor utställning om Snøhettas samlade arbeten just hade öppnat. Promenad till DogA, Design og Arkitektur, Norsk Form, en ny institution i äldre industribyggnad omgestaltad av Jensen & Skodvin Arkitektkontor, som också har en trevlig restaurang, Elvebredden, där vi intog en gemensam 3-rätters middag. Vi fick lärorika samtal med seniorkurator Ulf Grønvold och medarbetare om erfarenheter. Lördagen började med besök på Operan, ritad av Snøhetta förevisad av Simon Ewings från arkitektkontoret. Eftermiddag på egen hand med listade tips på arkitekturgallerier, museer, intressanta byggnader och kaféer/restauranger. På kvällen föreställning av operan Carmen som avnjöts på ståplats. Söndag på egen hand med listade tips innan tågets avgång ca 16.00. För föreningen Karin Winter. 25 deltagare.

Den 11 maj

Visning av VILLA GEBER. Genom ett generöst erbjudande fick vänföreningens medlemmar ett unikt tillfälle att se privatbostaden Villa Geber. Villan ritades av Ragnar

Östberg 1911–13 samtidigt som han arbetade med Stadshuset. Byggnaden är i mycket gott originalskick med endast tre ägarfamiljer. Den är mycket sluten och helt kringbyggd med ett stort inslag av konstnärlig utsmyckning. Villan visades av värdinnan Eva Swartz Grimaldi som tillsammans med Salvatore Grimaldi med stort intresse och engagemang samlat information om villans byggnadshistoria. Två visningar med 20 deltagare i varje grupp. För föreningen Ulf Melander. 34 betalande.

Den 27 maj

ÅRSSTÄMMA på White arkitekters kontor, följt av bokpresentation SE STADEN samt buffé. Två välkända stockholmshistoriker, Helena Friman och Göran Söderström, presenterade sin nya bok Stockholm – En historia i kartor och bilder. Boken berättar huvudstadens historia på ett nytt sätt med tonvikt på stadsbyggnad och stadsutveckling. Aldrig tidigare har man kunnat färdas så visuellt genom århundradena. Kartor, stadsplaner, fotografier och målningar kompletteras med konstnären och arkitekten Sven Nordqvists rekonstruktioner av platser och händelser. Föreläsning med bildvisning. För föreningen Helena Friman. 25 åhörare.

Den 1 juni

Visning STEN PÅ STAN. Promenad tillsammans med geolog Marianne Särkinen. Husfasaderna i Stockholms innerstad, i synnerhet de som ritats av namnkunniga arkitekter, är mestadels av sten. Vad är det för sten, hur gammal är den och var kommer den ifrån? Geologen Marianne Särkinen lär oss att tolka gamla och nya fasader i centrala Stockholm. För föreningen Helena Friman. 20 betalande.

Den 15 september

Visning av LÅNGA RADEN. Långa raden uppfördes 1699–1702 med Nicodemus Tessin d.y. som arkitekt. De två boställshusen var ursprungligen kaserner för Karl XII:s drabanter men är nu statligt byggnadsminne och förvaltas av Statens fastighetsverk. Husen har nu byggts om till hotell och restaurang; målet är att göra Långa raden och trädgårdarna tillgängliga för allmänheten. Hotell- och restaurangverksamheten anknyter till byggnadernas ursprungliga funktion som logement och värdshus. Långa radens planlösning med dubbla hjärtmurar och 100 meter långa mittkorridorer har bevarats och det strama och enkla formspråket i ursprungliga detaljer har tagits fram. De nya byggnadsdelarna har givits ett uttryck från vår tid. Erséus arkitekter AB har varit arkitekt för ombyggnaden och hyresgästens inredningsarkitekt har varit Claesson Koivisto Rune arkitektkontor AB. För föreningen Håkan Langseth. 40 betalande.

Den 1 oktober

Visning av TÄNDSTICKSPALATSET. Tändstickspalatset ritat av Ivar Tengbom räknas som ett av den svenska 20-talsklassicismens absoluta mästerverk med många välbevarade och påkostade interiörer som till exempel det bågformade styrelserummet med väggar med intarsia. Byggnaden uppfördes 1928 som ett ståndsmässigt huvudkontor för Svenska Tändsticksaktiebolaget som var navet i Ivar Krügers omfattande affärsimperium. För att inte riskera att bli förbyggd köpte Krüger även tomtens på andra sidan gatan vilket också medförde att den pampiga fasaden var avsedd att ses från Kungsträdgården. När nu Carnegie skulle flytta ut blev det möjligt att se dessa unika interiörer under ledning av Anne-Marie Ericsson som skrivit mängder av böcker och artiklar om 20-talsklassicismens

konstindustri. Christer Nyberg från fastighetsägaren Midroc Real Estate AB berättade om byggnadens framtid. För föreningen Ulf Melander. 70 betalande.

Den 8-11 oktober

Resa till SCHWEIZ med besök på bland annat skolor, sjukhus, bostäder, konferens- och kosterthus i Zurich, Luzern och Basel. På torsdag ankomst till Zürich. Arkitekturguide Linda Cassens Stoian från Arkitekturmuseet i Basel mötte och guidade under torsdag till lördag. Besök på skola i Leutschenbach ritat av Christian Kerez, och Neu-Oerlikon, stadsplan av Ueli Roth Architects. Under fredagen rundresa i Zürich och Luzern med besök på stadsdelscentrum Aussersihl ritat av EM2N, University for Applied Sciences/Fachhochschule Sihlhof av Giuliani Hönger, 'Letziggrund' sportanläggning av Béatrix & Consolascio och Hardau Sports Gymnasium av Weber Brunner. På eftermiddagen bland annat en kvinnoklinik i Luzern av Marques AG och KKL, kultur- och kongresscenter av Jean Nouvel. På lördagen i Basel två projekt av Herzog & de Meuron, Sports Center Pfaffenholz och Swiss Centre for Paraplegics. Därefter Novartis Campus med byggnader av bland annat Diener & Diener, Peter Märkli och Frank Gehry. På söndagen till Vitra Design Museum med brandstation av Zaha Hadid, konferenspaviljong av Tadao Ando, museibyggnad av Frank Gehry och byggnaden Foundation Beyeler av Renzo Piano innan hemresan på eftermiddagen. För föreningen Susanne Hallmann och Barbro Jernberg 26 deltagare.

Den 20 oktober

Visning av STOCKHOLMS RÅDHUS. Rådhuset som ritades 1909-1915 av Carl Westman är urtypen för en nationalromantisk byggnad vars inspiration hämtats från Vadstenas slott. När nu Stockholms tingsrätt har omorganiserats och minskats till hälften hade möjligheten uppkommit att flytta ihop verksamheterna till ett enda hus. Skulle man välja Rådhuset behövdes ytterligare 7 000 kvm. Då Rådhuset är uppfört speciellt till domstolen ville Länsstyrelsen absolut att verksamheten skulle bli kvar och valde, trots att byggnaden är ett byggnadsminne, att gå med på en omfattande om- och tillbyggnad. Fyra arkitektkontor bjöds in för att utreda fyra olika tillbyggnadsalternativ. I det genomförda förslaget, som var det mest diskreta, har vindarna och tornet inretts med nya takkupor respektive fönster i samklang med Carl Westmans formspråk. Däremot har de två inre ljusgårdarna överglasats och utformats för att skapa en stark kontrast och tydligt redovisa de nya tilläggen. Ombyggnaden visades av arkitekterna Bo Ericson och Johan Ahnborg från arkitektkontoret Ahrbom & Partner. För föreningen Ulf Melander. 46 betalande.

Den 23 november

DJURGÅRDEN FÖRR OCH NU. Århundradena har satt tidstypiska avtryck i parkens historiska väv och beslutet om Nationalstadsparken visar också på en grundläggande respekt för Djurgårdens värden och möjligheter. Varför Djurgården har behållit sina grunddrag och vad händer idag är några av de frågor som Peter Lundevall föreläste om i Tekniska nämndhusets föreläsningssal. Peter Lundvall är områdesansvarig för den så kallade Evenemangsparken på Stadsbyggnadskontoret och författare till böckerna Djurgården - kungens och folkets park samt Stockholm - den planerade staden. För föreningen Ulf Melander. Fri entré.

Den 8 december

Arkitektkontoret CLAEISSON KOIVISTO RUNE. Mårten Claesson föreläste om arkitektrions verksamhet sedan starten för femton år sedan. Få svenska arkitektkontor har rönt en sådan internationell uppmärksamhet som CKR. Uppdragen spänner från produktformgivning till inredning och hela byggnader och präglas av hög kvalitet, konsekvens och kreativitet. Bland de byggnader Mårten Claesson visade var Stiller Studio på Lidingö, fabrik och kontor för Offecct i Tibro, Sfera kulturhus i Tokyo, och flera enfamiljshus. På grund av föreläsarens tågförsening beslutades om fri entré. Bonus var Ulf Melanders genomgång av de utställda modellerna till tävlingsförslagen av nytt krematorium på Skogskyrkogården. Lokal Tekniska nämndhuset. För föreningen Håkan Langseth och Ulf Melander. Ett 40-tal åhörare.